

lándzsa s két rézmarkolatu kozákkard fejen sújtja.

Utolsót lobban a génusz lángja. Szeme elborul:

— Hazám, feleségem... Hiába éltem, hiába halok meg!

S ahogy megálmodta, ott esik ő el a harc mezején, ott foly ki az ifju vér szívéből s ahogy ajaka végszava zendül, elnyeli azt az acélzörej, a trombitaszó s az ágyudőrej. Holttestén át fújó paripák száguldanak, de jaj, nem kivivott diadalra! Öthagyják őt védtelen, összetiporva. És elszórt csontjait nem szedi össze senki, az utódok csak azt tudják, hogy éretted halt ő, szent világ-szabadság!

Akik utána maradtak.

Petőfiné sokáig mit sem tudott férje sorsáról. Mende-mondák szállingóztak eltűnéséről, sokan látni vélték, amikor orosz fog-ságba került, némelyek pedig bizonyosra vették halálát. Szendrey Julia sokáig kerestette férjét, akit igazán szeretett és nagy fájdalom vett rajta erőt. Szülőihez, majd rokonaihoz ment, de nyugalomra sehol sem talált. Bizonytalan helyzetében még 1850-ben férjhez ment Horváth Árpád egyetemi tanárhoz és ezzel beteljesült Petőfi sejtelme, amelynek gyönyörű költeményében ekkép adott kifejezést:

Elhull a virág, eliramlik az élet...
Ülj, hitvesem, ülj az ölemben ide!
Ki most fejedet keblemre tevéd le,
Holnap nem omolsz-e sirom fölébe?
Oh, mondd: ha előbb halok el, tetemimre
Könnyezve borítasz-e szemfődet?
S rábírhatsz-e majdan egy ifju szerelme,
Hogy elhagyjad érte az én nevemet?
Ha eldobod egykor az özvegyi fátvót,
Fejfámra sötét lobogóul akaszod,
Én feljövök érte a siri világból
Az éj közepén s oda leviszem azt,
Letörteni véle könnyüimet érte,
Ki könnyedén elfeledéd hivedet,
S e szív sebeit bekötözni, ki téged
Még akkor is, o t is örökre szeret!

Szendrey Julia megtette tehát azt, amit a *Szeptember végén* jöendőül nem a mi dolgunk, hogy ítéljünk felette, aki már 1868-ban elköltözött az élők sorából.

Petőfi Zoltán, a nagy költő és fia, két év múlva követte anyját a sirba. Szerencsétlen életet élt. Atyja tulajdonságai közül sokat örökölt, egy ideig színészkedett, majd hosszú betegség után fiatalon hunyt el.

Petőfi feleségén és fián kívül itt maradt utána az egész magyar nemzet, amely fájlalva siratja korai halálát. De lángeszét, szívét, hazaszeretetét, szabadságvágyát, halhatatlan költeményeit örökségül hagyta reánk és születésének száz éves fordulóján hódolattal és hálával borulunk le emléke előtt.

Kökény Lajos.

Petőfi látogatása Tompánál és Miskolczon

Petőfi két ízben is tesz utazást a Felvidékre. Az első 1845-ben, a másodikat — egyszeri megszakítással — 1847 nyarán. Mindkét alkalommal utba ejti Miskolczot, följegyzései «Uti levelei» azonban csak a másodiktól szólanak tüzetesebben.

1845-ben Petőfi már segédszerkesztője volt *Pákh* Albert lapjának, hová protektora, *Vörösmarty* Mihály által jutott be azelőtt egy évvel, kevéssel azután, hogy Debreczenből fölment Pestre, otthagyni a színészetet. A *Pesti Divatlapba* versezett s ezek a versei tetszettek meg nagyon *Kerényi* Frigyesnek, eperjesi költőnek, akivel levelezett s a levelezésükön keresztül barátságot kötöttek. — *Kerényi* meghívására határozta el 1845-ben, hogy utakél hozzá, ami egyszersmind alkalom lesz, hogy bejárja a Felvidéket. *Pákh* Alberttól, szerkesztőjétől és barátjától előleget kért és kapott, a *Vadász-kürtben* március 31-én bucsuestélyt rendeztek barátai és ő április 1-én a pest eperjesi gyorskocsin utra kelt. Gödöllőn egy miskolczi utas száll föl hozzá a gyorskocsiba, ki «a kocsist kifizette, sőt felajánlta erszényét Miskolczig, ameddig volt utazandó.» Legközelebbi megállásuk Aszód volt. «Utam Aszódtól Kassáig szót sem érdemel. Miskolczig már voltam (kétséggel 1844-ben, mikor Tokajhegyalján s a borsodi vidékeken keresztülment Debreczenből *Vörösmarty*hoz). Azon túl még nem s így Kassa volt az első hely, mely kíváncsiságomat igénylő.»

Kassán fáradt és rosszkedvű. Rossz a szállója, a városban német szó és német színeszet járja. «En játszottam hatodmagammal Ozorán, Cecén, Szilasbárháson, de soha nem szagattuk így halálra a művészetet, mint ezek.»

Eperjesen elragadtatással tölti idejét, jó pár hetet, *Kerényi*nél. Ott nevelősködik Tompa is és ők hármasban gyakran összejöttek s ekkor folyt le az a híres költői verseny a *Vil-lechegyen*, melyben mindhárman egy témát, az „*Erdei lak*”-ot választották.

Második útja s erről szóló följegyzése már közelebből érintenek bennünket, Miskolczot, Borsodot és a mai Felsőmagyarországot.

1847. május 10-én indul Pestről. Füzesabonyban jár, majd Tiszafüreden, aztán a Hortobágyon és Debreczenben, honnan Nagykárolyba megy, innen Nagybányára kerül, majd *Erdődre* szerelmeséhez, *Szendrei* Juliához, aki végre dönt szülői és a költő között. És Julia a költőt választja. Aztán Szatmár, majd — Pest, június 25-én.

Julius elsején azonban ismét utra kél s legközelebbi levelét július 8-áról, *Bejéről* keltezi *Kilényi*hez. Bején lelkészkedett akkor Tompa Mihály s nála járt Petőfi.

Tompa Mihálynál

Petőfi ebben az uti levelében elmondja, hogy mint töltötte napjait Tompánál. Ez mindjárt a levél első részében van. Így szól:

Beje Gömör megyebeli falu Rima-Szombat és Rozsnyó között. Ezt nem a te kedvéért mondom, barátom, a ki ugys tudod, hanem azok kedvéért, a kik nem tudják és vajmi nagy ezeknek az ő száma. Itt vagyunk Bején, még pedig a papnál, tiszteletes Tompa Mihály barátunk és collegánknál. Vig napokat éltünk, de mindazonáltal csalatkozol, ha azt hiszed, hogy kevesebbet czivakodunk, mint hajdan nálad, Eperjesen. Minden pillanatban összeveszünk. Ő azt állítja, hogy ő a legbékeszeretőbb ember a világon, én is azt állítom, hogy én vagyok a legbékeszeretőbb ember a világon, pedig meg vagyunk felőle győződve, hogy mind a ketten a legdisputaxabb emberek vagyunk a világon. Egyébiránt neki, mint papnak, csak több eszének kellene lennie, vagy ami, a kötelessége volna, engednie, de ő kötelességéről mindig megfeledekzik, vagy tulajdonképen soha eszébe sem jut. Különben egymás verseit illő kimélettel bíráljuk. Ő azt mondja, hogy ez és ez a munkám nem ér semmit, hogy az silányság; én azt felelem, hogy nem igaz, mert az remek... s ha én mondom neki, hogy ez és ez a műve nem ér semmit, hogy az nyomoruság, ő feleli, hogy nem igaz, mert épen ez a legjobb munkája. Általában a fiatal irodalom tagjai tán tulságosan is szigorúak egymás iránt s a miserabilis csöcselék mégis azt akarja elhitetni a közönséggel, hogy mi egymást tömjénfűstbe fojtjuk.

A továbbiakban arra tér ki, miként tette meg az utat Pesttől Bejéig. Irja, hogy Rima-Szombatban egy utas kérte, hogy felülhessen hozzá a gyorskocsiba. Egy föltétellel engedte föl: ha az egész uton nem szól egy szót sem.

— Nem szeretek beszélni utközben — írja — németül meg sohasem.

Megígérte s fölült. És így haladtunk jó darabig szótlánul, végre magam törtem meg a csendet, s képzelem, mennyire örült meg ezen szegény utitársam, mert a mint aztán kisült, hallatlan bőbeszédű volt, s így a hallgatás tán még nagyobb terhére esett, mintha gyalogolnia kellett volna. Csak hogy megoldhatta a ke-reket, beszélt aztán annyit, hogy a mint a nótában van:

„Ha a megye diák volna,
Tisza, Duna tinta volna,
Még se győzné azt leírnia...”

Elmondta, hogy ő zongora-hangoló s így jár az országban holmijével a hóna alatt; nagyon szeretne a lotteriában valami ötven, hatvan ezer forintocskát nyerni, mert már öreg

szik s hátralevő napjait nyugalomban óhajtani látni; a szeretője gouvernante Nyitrán s utoljára Nagy Szombatban találkoztak a tavasszal, így és így stb. stb. Addig beszélt, addig beszélt, míg egyszer csak azt vettük észre, hogy ott vagyunk Bejében, a papi lak előtt. Leugrottam, zörgettem, ajtót nyitottak s a ki ajtót nyitott, az maga volt tiszteletes Tompa Mihály uram Rohantunk egymásnak, mint két üstökös csillag, mely egyik a másikat szét akarja zuzni... összeöleleztünk... de nem birkoztunk... csak öleleztünk. — Azóta itt élvezem a csendes falusi magányt, „hogy frázisban beszéljek,” miot Pálffy Albert mondta, midőn életében az első s tán egyszersmind utolsó phrazist találta kiejteni. Bizony komisz is az! isten őrizzen minden becsületes embert még a hallásától is.

A napokban megnéztük Murány várát, mely ide valami hat óra járás. Aki valaha Gömörbe vetődik, nagyot vétkezik maga ellen, ha ezt meglátogatni elmulasztja. Magyarország legszebb megyéinek egyike Gömör s ennek ismét legszebb vidéke Murány. Gyönyörűsége sen vadregényes táj. Szép derült nyári délután jártunk a nevezetes romokon, melyek talán hazánk valamennyi várai között legközelebb álltak a felhőkhöz s mindenfelől szédítő meredekségű kőszikla ormon. Köröskörül a még magasabb hegyláncon sötét fenyvesek, alant a mélységes völgyben a kéklő köd alatt fehér juhnyájak és tehéncsordák. A nyájak kolompoltak, a madarak daloltak és fűtyöltek, távolabb a hámorok zugtak... mindenütt zaj, életzaj, csak itt fönn a bérceken, hol egykor kardok csörgöttek és ágyuk dörögtek, csak itt volt csend, halálcsend... kivéven, hogy Tompa hortyogott.

Igen, aludt és hortyogott, becsületes szent-ségére esküszöm, aludt és hortyogott... mert eskü nélkül a legkönnyen hívőbb ember sem hiheti el. Mig én a táj páratlan fönségén s a mult idők nagyszerű eseményein a legköltőibb ábránddal merengtem: addig Tompa Mihály aludt és hortyogott. Ha halálos ágyam előtt térdelve kér, hogy bocsássam meg ezt neki, még sem bocsátom meg; ha a másvilágon találkozunk és kér, még ott sem bocsátom meg. Nem.

Ismételtem: aki Gömörben jár, el ne mulassza Murány omladékait megnézni, el ne mulassza! de magával vigye Tompa Mihályt, mert ő alunni és hortyogni fog, alunni és hortyogni... s e hortyogást még koporsótokban a föld alatt is hallani fogjátok, hallani az örökkévalóságon keresztül. Hrrr, hrrr, hrrr!

A miskolczi látogatás, kirán-dulás Diósgyőrbe és Hámorba

Tompa Mihálynál Bejében két napig időzött. Julius 8-án utnak indul és Miskolczra jön. Ez az X el jelzett és szintén *Kerényi*hez írott levele a következőként szól:

Ez ismét szép napja volt életemnek, nagyon szép. A természettel mulattam, az én legkedvesebb barátommal, kinek semmi titka nincs előttem. Mi csodálatosan értjük egymást és azért vagyunk olyan jó barátok. Én értem a patak csörgését, a folyam zugását, a szellő susogását és a fergeg üvöltését... megtanított rá a világ mysteriumainak grammaticája, a költészet. Értem pedig különösen a falevelek zörgését. Le-leülök egy magányos fa alatt és órákig hallgatom, mint zizegnek lombjai, mint suttognak fülemben tündérregéket, melyektől a lélek mámoros álomban meghuzza a képzelet karangját s beharangozza az égből az angyalokat szívembe, e kis kápolnába.

Hajnal hasadta előtt indultam Bejéből Tornalja és Putnok felé ide Miskolczra. Az egész ut a Sajó völgyén víz keresztül, alacsony zöld és kék hegyek között, melyek nyájasan üdvözlnek az embert s vesznek tőle bucsut egymásután. Nincs szebb, mint folyvást tartó szép vidéken utazni. Minden új kilátásnak megörültünk s nem érünk rá sajnálkozni, hogy elhagyjuk, mert amint egyikből kilépünk, már ott vagyunk a másikban s így egyre csak gyönyörködünk kell.

Utitársam egy szerelmes barátom volt. Az egész uton szerelme történetével tartott. Az efféle históriákat hallani a legirtóztatóbb unalmak közül való unalom, ha csak a hallgató maga is nem szerelmes. Így már egészen más. S minthogy rám illett a »zsák megleli

a foltját, igen jól mulattam, sőt a sok szerelemről beszéd még homöopaticus cura gyanánt is szolgált a roppant forráság ellen, melyben dél felé Miskolcra értünk.

Ebéd alatt kompánia alakult, kirándulni Diósgyőrrre s a Hámorba. Nekem tetszett ez legjobban, mert Diósgyőr vidékét már oly rég s oly sokszor hallottam magasztalni, s még nem láttam. Sokat vártam, de még többet találtam. Oh, e bájos völgy, alig félóránira Miskolcztól. A völgy elején fekszik a falu, s benne Nagy Lajos király leányának, Máriának kastélya. Most már csak rom, természetesen. Négy tornya áll még, ez is csak félig, csonkán. Ha lakkelyéről megítélhetjük lelkét, a királyi hölgy költői lélek volt, s azért — mindamellett, hogy . . . volt, tisztelet emlékének. A falun belül, hol a Hámor van, egyre szűkebb lesz a völgy s végre egészen kősziklák közé szorul, meredek, vad kősziklák közé s az ut fölfelé tart kanyargósan a Szinyva partján, mely számos zuhatagot képez, fönn pedig a hegyen tóba gyűl, melynek vize sötétzöld, minthogy tükre az őt környékező bércek erdejének. Az ember azt gondolja, hogy legalább is Helvéziában van, Helvézia valamelyik szebb vidékén. S hogy semmi ne hiányozzék, a természet barlangot is helyezett a völgybe, még pedig csepegő barlangot. Az igaz, hogy Aggtelekhez képest semmi, de minthogy ebbe nem fákllyakkal, hanem csak gyertyákkal járnak, az aggtelekinél sokkal tisztább, fényesebb s ez pótolja némileg a nagyszerűséget.

Egész délután itt mulattunk, késő este értünk haza, én különösen elfáradva a kéjtől. Akár hiszed, barátom, akár nem, de engem jobban megvisel a lelki élvezet, mint a testi fáradtság. Talán azért is irtam le ily bágyadtan e szép napomat. Közeledik az éjfé, karján hozza gyermekét, az álmot s ez felém nyújtja kezét, hogy kezemből kivegye a tollat. Jó éjszakát. Holnap folytatom utamat Sárospatak felé s onnan... magam sem tudom merre. Jó éjszakát.

**CSAK
E HÓ VÉGÉIG!**

Alkalmi eladás!

Fábián

divatüzletében
Maradékok, szövetek,
fehérneműek, vásznak.
Telefon 7-36.

**Üzlethelyiség és raktár
kiadó.**

Értekezni Szirma-utca 12. sz.

Január másodikán megnyílik

Pojdák József kifőzdéje

Kálvin-utca 3., a régi Sándor-féle vendéglő helyén. — Abonnensek elfogadtatnak.

Férfi ingekben feltűnést keltő olcsóság
Gaál Bristol áruházában

Nagy szilveszteri kabaré

a Pannónia-kávéház-
ban december 31-én,
éjjel 12 órakor

FELLÉPNEK:

Arany Tilla, Deréki János,
Pallós János, Barna Sári,
Harasztos Gusztáv, Szirmai
Vilmos a Nemzeti Színház
művészei. Rendező: Lóránt
Vilmos. Karnagy: Donáth
Lajos.

Belépődíj nincs

Édes Furmint és Menyecske
Szerelem Szilveszter éjszaka
jön forgalomba.

Bokavédő 1600 kor.

HALMOS divatüzletében
Miskolcz, Városháztér.

Szenzáció!

Rendkívüli árhullám! Olcsó ruházkodás!

HERCZEG GÁBOR üzletében,
Ujváros utca 1. sz., az emeleten.

1 méter I. schiffon . . .	400 K
1 " I. a. sephir . . .	430 "
1 " 140. szövet . . .	480 "
1 " 1/4 szövet I. . .	600 "
1 " festő . . .	450 "
1 delin kendő . . .	400 "
1 schawl . . .	1800 "
1 I. a. himzett női ing . .	950 "

Farsangi és más ujdonságok félárban!

Butormegrendelést

pontosan szállít Mándy asztalos, Csabai kapu 18.
Konyhaberendezések nagy választékban.

Műselyem, kettős anyag minden színben 110 K

Kötött női és gyermekruhák különlegességek

Háziipari Vállalat Kazinczy-utca 12.

Ciöpli-csipkék

Filets-csipkék

Műselyem cernázott I. minőség minden színben K 100.—

Jumpergyapju Carmen . . . K 94.—
Schöller és Libussa . . . K 65.—
I. minőség minden színben K 55.—

GEDEON
NŐVÉREKNÉL

0000 SZÉCHENYI-UTCA 50. 0000

Ágyterítők és függönyök

izléses kiállításban.

Előrajzolásban állandó ujdonságok.
Kész kézimunkák művészi kivitelben.

A cég izlése és árai Budapesttel konkurálnak.

Övcsattok

Arany-csipkék

**Boldog új évet kívánok ismerő-
seimnek és t. v. vőimnek**
ÜVEGES GYULA
mészáros és hentes, Serház-utca 33—35. sz.

Gerhardt-cipők
tartósak, elegánsak, kényelmesek

VISZKETEG ruhesség ellen használja a rég-
óta bevált ANTISCABIN, magyar neve:
BORÓKA-KENŐCSÖT

Kis tégely ára 150, nagy tégely 200 K.
Kapható minden gyógyszerárban. Vidéki szétküldés:
KOZMOCHEMIA Rt. Budapest, V., Ráday-utca 12.

Ujévi vásár

LEFKOVITS és WEINBERGER-cégnél

Széchenyi-utca 14. Telefon 34.

Férfifehérneműek, harisnyák

legolcsóbb beszerzési forrása

LÖBLTESTVÉREK

Forgóhid mellett.

Nyilvános árverés.

A miskolczi kir. ügyészség 1923. évi
január hó 3-án délután 4 órakor egy darab jó
karban levő 4 éves lóra nyilvános árverést hirdet
a helybeli kir. törvényszéki fogház udvarán.

Gombhoz, ha leszakad lesz más!

ha a Kossuth-utca 18. sz. a. műhelyben
rendeli a kézimunkagombokat paplanra,
kabáttra, ruhára, melyek felülmúlhatatlanok.
— Elvállalunk Jumper készítest. — Antik
kézimunkák és milicsik kaphatók Kossuth-u. 18.
ÖZV. WINTERNÉAL.

Csorba Lajos

műbutor- és épületasztalos

Megrendelésre készít: Háló-, ebédlő- és
konyhaberendezéseket. — Kész keményfa
hálókat jutányos árban szállít.

Miskolcz, Kossuth-utca 2. szám.

Olcsón vásárolhat

harisnyát, keztyűt, fehérneműt, sap-
kát, nyakendőt és lábszárvédőt
GOLDMANNAL. Széchenyi-utca 82.
(Magyar Olasz Bankkal szemben).